

Студентски рад

Матеја Ђуровић, студент Правног факултета у Београду
УДК 342.4(497.11)(091)

Уставност у Србији, сукоб нормативног и реалног

Проблем доношења квалитетног и дуговечног устава

„Нико нема што Србин имаде“, гласи једна стара српска пословица, и заиста и по питању устава Срби су једна специфична нација, за два века постојања модерне српске државе, успели смо да донесемо читавих дванаест устава, што значи да нам је просечно један устав важио нешто мање од седамнаест година. Формално гледано, најдуже је важио Турски устав из 1838.године (читавих 31 годину), а најкраће наш првенац Сретењски устав (свега један месец издат фебруара, а суспендован већ марта 1835.године). Притом треба нагласити да је донешено и десетак органских закона којима су дух и суштина тих устава мењани (за време монархија) као и један уставни закон и стотинак амандмана на текстове устава (у доба републике). Ови подаци лаику можда не би изгледали необично јер Скупштина сваке године донесе и преко сто закона када не бисмо навели податак да Сједињене Америчке Државе свој први устав, једног правог старца у упоредном уставном праву, који се са својих 218 година (усвојен 1787, а ступио на снагу 1789.године) заиста много добро држи, толико добро да се о његовој потпуној ревизији уопште и не размишља. У својој бурној историји подмлађен је са свега 27 амандмана. Нашој уставној историји једино може да парира француска уставност са својих шеснаест устава. Међутим и у случају поређења Србије с Француском треба имати у виду чињеницу да је Француска ипак успела да реши свој проблем уставног питања и да њихов тренутно важећи устав важи већ скоро педесет година (донесен 1958.године).

Каже се да је „*Historia magistra vitae est*“, па ћемо и ми ваљда једном нешто из историје, у овом случају из наше и упоредне

уставноправне историје, успети да научимо, и да ће нам тај дуго очекивани и дуго најављивани устав модерне демократске Србије доживети бар пунолетство јер и то би био велики успех, ако не и одређену зрелост. О старости нашег будућег устава не треба говорити јер овај рад се не бави научнофантастичним идејама и овде се заиста поставља питање да ли је уопште могуће да Србија у овом тренутку донесе устав који би био колико-толико дуговечан. Засигурно је ова чињеница, да се жели написати један дуготрајнији акт, један од кључних узрока да тако дуго и помпезно најављивани устав демократске Србије још увек није успео да буде донешен.

У вези са мало пре поменутом краткоћом животног века просечног српског устава, као суштинско се поставља питање зашто су код нас уставни тако кратког века и зашто не могу да опстану неко дуже време? Да би се одговорило на ово врло комплексно питање, морамо се прво вратити у уставну прошлост и разлог због су настали први уставни и због кога уопште настају уставни и данас, затим појма устава, тачније шта је заправо то устав и који су то услови који би један устав учинили дуговечним.

Што се тиче самог појма устава, односно његове дефиниције, у теорији постоји онолико дефиниција колико има и теоретичара, сваки има неко своје виђење основног правног акта сваке државе. Овде је карактеристично схватање једног наших највећих правних теоретичара Слободана Јовановића који питање појма устава уопште и не поставља, већ своја излагања о уставу базира на аксиому да је устав највиши, општи, основни правни акт којим се у начелу уређују сви односи у једној држави. Слично схватање појма Устава има и академик Миодраг Јовичић који га дефинише као писани акт, највеће правне снаге који првенствено регулише основе државног и друштвеног уређења дате земље.

Лично сматрам да тврдња чувеног правног теоретичара Ласала по коме Устав да би био прави устав, онај који заиста важи и који се заиста примењује, требало да представља реалне односе снага у друштву, док они који то нису представљају празно слово на